

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 11.07.1985, sp. zn. Tpjf 127/84, ECLI:CZ:NS:1985:TPJF.127.1984.1

Číslo: 1/1986

Právní věta: Čin, který síce vykazuje znaky přečinu proti majetku v socialistickom a v osobnom vlastníctve podľa § 3 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb. o přečinoch, avšak ktorým bola spôsobená škoda neprevyšujúca 200,- Kčs a ktorého stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť je nepatrný (§ 1 ods. 2 zák. č. 150/1969 Zb.) i so zretelom na všetky ostatné okolnosti charakterizujúce čin a jeho páchatela (§ 3 ods. 4 Tr. zák., § 13 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb.), nie je přečinom. Za rovnakých podmienok je stupeň nebezpečnosti činu malý (§ 75 Tr. zák., § 13 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb.) a teda čin nie je přečinom, ak ho spáchal mladistvý a spôsobil škodu neprevyšujúcu 400,- Kčs. Taký čin možno postihnúť ako priestupok proti socialistickému spoluzitiu podľa § 19 zák. č. 60/1961 Zb. o úlohách národných výborov pri zabezpečovaní socialistického poriadku, prípadne ako porušenie pracovnej disciplíny podľa § 73 písm. d) Zák. práce.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 11.07.1985

Spisová značka: Tpjf 127/84

Číslo rozhodnutí: 1

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Porušení pracovní kázně, Přečin proti majetku v socialistickém vlastníctví, Přečin proti socialistickému soužití

Předpisy: 140/1961 Sb. § 3 ods. 4
§ 13 ods. 1 65/1965 Sb. § 73 ods. d 60/1961 Sb. § 19
§ 3 ods. 1
§ 75 150/1969 Sb. § 1 ods. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Odôvodnenie:

V hodnotení poznatkov o rozhodovaní súdov o trestných činoch proti majetku v socialistickom vlastníctve podľa tretieho oddielu druhej hlavy osobitnej časti Trestného zákona a odpovedajúcich přečinoch č. [Plsf 1/79](#), uverejnenom pod č. 42/1979 Zb. rozh. tr., sa plénum Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky stotožnilo s jednotnou praxou súdov obidvoch národných republík, podľa ktorej sa považovala za rozhodujúcu škodu v sume prevyšujúcej 100,- Kčs ako kritériu dolnej hranice přečinu podľa § 3 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb. z hľadiska jeho podmienky, ak iné okolnosti, napr. recidíva páchatela, spôsob spáchania činu vlámaním a i. nezvyšujú stupeň

nebezpečnosti činu na vyšší než nepatrný (§ 1 ods. 2 zák. č. 150/1969 Zb.). Súdy vychádzali predovšetkým aj z rozhodnutia uverejneného pod č. 66/1972 Zb. rozh. tr. a zo stanoviska trestného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky č. [Tpj 36/72](#) uverejneného pod č. 18/1973 Zb. rozh. tr. Stanovisko pléna Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky sa opieralo aj o súhlasné právne názory zaujaté v správach Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky č. Tpj 84/77 a Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky č. Tpj 5/77 o zhodnotení praxe súdov pri rozhodovaní o trestných činoch a prečinoch proti majetku v socialistickom vlastníctve.

Čo sa týka mladistvých, v zhodnotení aplikácie ustanovenia § 75 Tr. zák. a niektorých súvisiacich ustanovení v konaní proti mladistvým č. [Plsf 3/81](#), uverejnenom pod č. 16/1982 Zb. rozh. tr., plénum Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky vyslovilo súhlas s praxou súdov, že škodu vo výške okolo 200,- Kčs možno považovať za dolnú hranicu trestnej zodpovednosti mladistvého v zmysle ustanovenia § 75 Tr. zák. za prečin podľa § 3 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb., ak ostatné okolnosti charakterizujúce čin a mladistvého páchatela (§ 3 ods. 4 Tr. zák., § 13 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb.) nezvyšujú stupeň nebezpečnosti činu na vyšší než malý (§ 75 Tr. zák.).

Generálna prokuratúra Československej socialistickej republiky navrhla podľa § 22 zák. č. 60/1965 Zb. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, aby Najvyšší súd Československej socialistickej republiky zaujal stanovisko, ktorým by sa uvedené hranice ako jedno z hľadísk materiálnej podmienky prečinu podľa § 3 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb. zvýšili u dospelých páchatelov na sumu neprevyšujúcu 300,- Kčs a u mladistvých na sumu neprevyšujúcu 500,- Kčs. Tento návrh odôvodnila tým, že vzhľadom na podstatnú zmenu cenových hladín, ako aj na rast priemerných miezd a platov pôvodne určené orientačné kritériá minimálnej výšky škody už neplnia svoju funkciu a v súčasnosti znamenajú rozširovanie trestnej represie i tam, kde by so zreteľom na stupeň nebezpečnosti konania postačil administratívny postih. To sa prejavuje aj v praxi orgánov v trestnom konaní, najmä v Slovenskej socialistickej republiky, ktoré posudzujú ako prečin podľa § 3 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb. iba činy, ktorými bola spôsobená škoda neprevyšujúca 200,- Kčs, ak iné okolnosti nezvyšujú stupeň nebezpečnosti činu pro spoločnosť na vyšší ako nepatrný.

Pred zaujatím stanoviska trestným kolégiom vyžiadal predseda Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky k tomuto návrhu Generálnej prokuratúry Československej socialistickej republiky vyjadrenia zainteresovaných orgánov. Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky súhlasí s návrhom na zvýšenie hranice výšky škody ako jedného z kritérií materiálnej podmienky prečinu podľa § 3 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb (§ 1 ods. 2 cit. zák.), a to v súlade so súčasnou praxou súdov Slovenskej socialistickej republiky na sumu prevyšujúcu 200,- Kčs a u mladistvých na sumu prevyšujúcu 300,- Kčs. V tomto zmysle judikujú i senáty trestného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky (napr. v rozhodnutí sp. zn. 7 Tz 15/85). Takéto zvýšenie zodpovedá podľa jeho názoru zmenám cenových hladín a rastu miezd, ako aj hornej hranici škody stanovenej zákonom pri uvedenom prečine na sumu 1500,- Kčs. Zvýšenie dolných hraníc až na sumu 300,- Kčs, resp. u mladistvých na sumu 500,- Kčs, by mohlo obstať, len keby sa zvýšila horná hranica 1500,- Kčs, ktorá je rozhodujúcim kritériom rozlišovania medzi prečinom a trestným činom.

Predseda Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky vo svojom vyjadrení uviedol, že v ostatných rokoch sa v praxi súdov Českej socialistickej republiky vyskytli prípady, v ktorých neboli posúdené ako prečin podľa § 3 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb. ani tie činy, ktorými bola spôsobená škoda prevyšujúca 100,- Kčs, resp. u mladistvých 200,- Kčs. Rovnako postupovali aj senáty trestného kolégia Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky, ktoré vyslovili právny názor, že skutok, ktorým bola spôsobená škoda neprevyšujúca 200,- Kčs, nie je vzhľadom na nepatrný stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť prečinom podľa § 3 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb., ak neboli zistené iné okolnosti, ktoré by tento stupeň zvyšovali. Tento názor bol vyslovený napr. v rozhodnutiach sp. zn. 4 Tz 43/85 a 11 Tz 2/85. U mladistvých treba, aby škoda prevyšovala 300,- Kčs, ak pre iné okolnosti nie

je stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť vyšší než malý (rozh. sp. zn. 11 Tz 5/85). Predseda Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky sa stotožňuje s touto praxou so zreteľom na postupné zvyšovanie priemernej mesačnej mzdy občanov Československej socialistickej republiky. Nesúhlasí však s návrhom Generálnej prokuratúry Československej socialistickej republiky, aby uvedené hranice boli zvýšené až na 300,- Kčs, resp. u mladistvých na 500,- Kčs. Tento návrh nezodpovedá praxi súdov ani v Českej ani v Slovenskej socialistickej republike a nemá podklad ani v zmene ekonomických pomerov. Upozorňuje aj na to, že súčasná horná hranica prečinu stanovená zákonom na 1500,- Kčs nedovoľuje také výrazné zvýšenie dolných hraníc, lebo okruh prípadov, v ktorých by išlo o prečin, by sa príliš zúžil.

Minister spravodlivosti Českej socialistickej republiky považuje za správnu súčasnú prax súdov, podľa ktorej sa ako prečin podľa § 3 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb. posudzujú iba činy, ktorými bola spôsobená škoda prevyšujúca 200,- Kčs, resp. ak ide o čin mladistvého 300,- Kčs za predpokladu, že iné okolnosti nezvyšujú stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť. Táto prax odôvodnene reaguje na určitý rast miezd a zmeny spoločenských a ekonomických pomerov v ČSSR. Ďalšie zvýšenie týchto hraníc podľa návrhu Generálnej prokuratúry ČSSR však považuje za neodôvodnené, najmä vzhľadom na súčasný vývoj majetkovej trestnej činnosti. Upozorňuje, že prax súdov v oboch národných republikách je zhodná, takže treba uvážiť, či je na mieste zjednocovať ju stanoviskom Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky podľa § 27 ods. 1 písm. c) a § 27a zák. č. 36/1964 Zb. v znení neskorších predpisov.

Minister spravodlivosti Slovenskej socialistickej republiky tiež súhlasí so zvýšením orientačných hraníc výšky škody spôsobenej konaním uvedeným v § 3 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb. a upozorňuje na to, že prax orgánov činných v trestnom konaní v Slovenskej socialistickej republike bola usmernená na starostlivejšie posudzovanie stupňa spoločenskej nebezpečnosti činov a orientovaná na mimosúdne vybavovanie skutkov, ktoré vzhľadom na výšku škody do 200,- Kčs, resp. u mladistvých do 300,- Kčs, ako aj vzhľadom na ostatné okolnosti charakterizujúce čin a jeho páchatela nie sú prečinom ani trestným činom.

Generálny prokurátor Českej socialistickej republiky súhlasí s názorom, že doterajšie orientačné kritérium škody neprevyšujúcej 100,- Kčs už nezodpovedá spoločenskej situácii, predovšetkým zmenám cenových hladín a ich vzájomných relácií, ako aj rastu priemerných miezd a platov. Upozorňuje, že podľa súčasnej praxe súdov činy, ktorými bola spôsobená škoda neprevyšujúca 200,- Kčs a ktorých stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť je nepatrný i so zreteľom na všetky ostatné okolnosti, sa neposudzujú ako prečiny. U mladistvých sa považuje za rozhodujúcu škoda neprevyšujúca 300,- Kčs. Stanovenie dolnej hranice škody až na 300,- Kčs, resp. u mladistvých 500,- Kčs by v súčasnej dobe mohlo naraziť na nepripravenosť aparátu vybavovať tieto veci. Okrem toho ani súčasné sankcie za priestupky by neumožňovali adekvátny postih takýchto konaní.

Úplný súhlas s návrhom Generálnej prokuratúry Československej socialistickej republiky prejavili generálny prokurátor Slovenskej socialistickej republiky a ministri vnútra Československej socialistickej republiky a Českej socialistickej republiky. Naproti tomu minister vnútra Slovenskej socialistickej republiky nepovažuje za vhodné vyhovieť návrhu vzhľadom na to, že národné výbory nie sú pripravené prejednávať zvýšený počet priestupkov, ktorý by z toho vyplýval.

Vojenské kolégium Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky vo svojom vyjadrení uviedlo, že vojenské súdy dosiaľ rozhodujú v súlade s citovanými zhodnoteniami pléna Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky. Vojenské kolégium však súhlasí, že minimálne hranice výšky škody tu určené už nezodpovedajú súčasným spoločenským a ekonomickým pomerom a navrhuje zvýšiť ich na 200,- Kčs, resp. u mladistvých na 400,- Kčs.

S ohľadom na to, že ide o vec, v ktorej už zaujalo právny názor plénum Najvyššieho súdu

Československej socialistickej republiky v citovaných plenárnych materiáloch, sú splnené podmienky pre zaujatie stanoviska trestného kolégia Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky k správne výkladu zákona podľa § 28 ods. 2 zák. č. 38/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (čl. 8 ods. 2 cit. smernice pléna Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky o výkone súdneho dozoru). Pri zaujatí stanoviska vychádzalo trestné kolégium z týchto úvah.

Judikatúra, o ktorú sa opierali závery pléna Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky, vychádzala zo spoločenských a hospodárskych pomerov, ktoré sa medzičasom zmenili. V rámci hospodárskych zmien a všestranného zvyšovania životnej úrovne ľudu sa zvýšili nominálne a reálne príjmy obyvateľstva a zároveň sa v určitej miere zvýšila priemerná hladina cien. Zachovanie pôvodnej hranice výšky škody ako orientačného hľadiska pre posudzovanie stupňa nebezpečnosti činu pre spoločnosť by za tejto novej situácie znamenalo vlastne zostrenie represie, t.j. rozšírenie trestnej zodpovednosti aj na činy, ktoré boli pôvodne postihnuteľné len ako priestupok, prípadne ako iné porušenie práva.

Trestné kolégium Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky súhlasí so súčasnou praxou súdov, podľa ktorej čin, ktorým bola spôsobená škoda neprevyšujúca 200,- Kčs, hoci inak vykazuje formálne znaky prečinu podľa § 3 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb., má nepatrný stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť a teda nie je prečinom (§ 1 ods. 2 cit. zák.), ak iné okolnosti charakterizujúce čin a jeho páchatela nezvyšujú stupeň jeho spoločenskej nebezpečnosti na úroveň vyžadovanú pre prečin, prípadne až na úroveň vyžadovanú pre trestný čin. Vzhľadom na to, že minimálna výška škody nie je formálnym znakom prečinu podľa § 3 ods. 1 cit. zák., ale iba jedným, hoci dôležitým hľadiskom určujúcim nebezpečnosť činu pre spoločnosť, nepôjde o čin nepatrného stupňa nebezpečnosti pre spoločnosť, aj keď ním bola spôsobená nižšia škoda ako 200,- Kčs najmä vtedy, ak tento stupeň zvyšujú také okolnosti, ako sú napr. recidíva páchatela, spáchanie činu formou vlámania a pod. Každú takúto okolnosť však treba hodnotiť konkrétne a v súvislosti aj so všetkými ostatnými okolnosťami, ktoré spoluurčujú stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť.

Za rovnakých podmienok je stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť malý a teda čin nie je prečinom podľa § 3 ods. 1 zák. č. 150/1969 Zb., i keď vykazuje jeho formálne znaky, ak škoda, ktorú spôsobil mladistvý páchatel, neprevyšuje 400,- Kčs. Hranica 300,- Kčs u mladistvých v pomere k hranici 200,- Kčs u dospelých páchatelov nevyjadruje dostatočne skutočnosť, že dolná hranica trestnej zodpovednosti mladistvých z hľadiska materiálnej podmienky trestného činu a prečinu je výrazne vyššia než u dospelých, keď pre trestnú zodpovednosť mladistvých nestačí, že stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť nie je nepatrný, ale vyžaduje sa, aby bol vyšší než malý (§ 75 Tr. zák.). V tom je vyjadrený zámer zákonodarcu stavať mladistvých pred súd len v závažnejších prípadoch a využívať u nich v širšom rozsahu než u dospelých mimotrestné výchovné prostriedky, prípadne iné formy právnej zodpovednosti, najmä administratívnej.

Naproti tomu zvýšenie uvedených hraníc až na 300,- Kčs, resp. u mladistvých na 500,- Kčs považuje aj trestné kolégium Najvyššieho súdu Československej socialistickej republiky v súčasnosti za neodôvodnené. Dolné hranice takto určené neboli primerané hornej hranici škody stanovenej zákonom pre prečin sumou 1500,- Kčs. Nahradenie trestnej zodpovednosti administratívnou alebo pracovnoprávnou zodpovednosťou za činy už relatívne závažnejšie by nebolo odôvodnené ani preto, že za takéto priestupky nie sú v platnom práve stanovené primerané sankcie, ktoré by mohli vždy účinne nahradiť trestoprávne sankcie. Za súčasnej spoločenskej situácie a za súčasného právneho stavu návrh Generálnej prokuratúry Československej socialistickej republiky v tomto smere je predčasný